

Kamu Yönetiminin Geleceği Üzerine Kavramsal Bir Tartışma

Konur Alp DEMİR* & Hikmet YAVAŞ**

Özet

Kamu yönetiminin ayrı bir bilim dalı olarak kabul edilmesi oldukça yenidir. 1887 yılında Woodrow Wilson'ın önerisi ile kamu yönetimi siyaset biliminden ayrılarak ayrı bir inceleme alanı olduğu kabul edilmiştir. Bununla birlikte kamu yönetiminin devletin fonksiyonları olan yasama, yürütme ve yargı güçlerinden yalnızca yürütme ile ilgilendiği kabul edilmiştir. Bu çalışmanın çıkış noktası kamu yönetiminin devletin fonksiyonlarından yalnızca yürütme ile değil yasama ve yargı güçleri ile de ilgilendiğini vurgulamaktır. Çünkü devlet olgusu bir bütündür. Devleti akademik bir disiplin olarak parçalara bölmek bilimsel açıdan soru işaretlerini de beraberinden getirebilecektir. Siyaset karar almakta ve kamu yönetimi ise sorgusuz bir biçimde uygulamaktadır. Yalnızca uygulayıcı bir niteliğe sahip bir alanın bilimsel yönden incelenmesi bir eksikliği de beraberinde getirmektedir. Bu çalışmada literatür taraması yöntemi kullanılarak kamu yönetiminin siyasetten ayrılması gerektiği, kamu yönetiminin "devlet disiplini" adı altında sivil toplum kuruluşları ve yönetim ilkesi kapsamında yeniden şekillendirilmesi gerektiği, yasama, yürütme ve yargı güçlerinin bilimsel açıdan bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekliliği vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kamu Yönetimi, Yeni Kamu Yönetimi, Siyaset, Güçler Ayrılığı İlkesi, Sivil Kamu Yönetimi, Kamu Yönetişimi

A Conceptual Discussion On The Future of Public Administration

Abstract

It is rather a new field to be evaluated of public administration as a separate discipline. In 1887, proposed by Woodrow Wilson, the public administration which was accepted as a separate discipline, by separat-

* Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, konuralpdemir@yahoo.com.tr

** Doç.Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü Öğretim Üyesi, hikmetyavas@comu.edu.tr

ing from political science. At the same time, it is accepted that the public administration is only interested in the executive power among the functions of a state which has three functional powers as legislature, executive and judiciary. The main aim of this paper is to stress that the public administration is not only interested in executive function of state, but also legislature and judiciary. Because the state phenomenon is a whole. To fragmentize to the state as an academic discipline, which will bring the questions marks together with it in terms of scientific. Politics takes decision in the state and public administration administers in a manner of unquestionless. The discipline, which has only executive qualification, is examined in terms of science, brought a deficiency together with it. In this paper, it has been stressed that it is not supposed to separate public administration from politics, to supposed to reconfigure the public administration as a "state discipline" in the context of non governmental organizations and governance, the requirement of legislative, executive and judicial powers should be considered as a whole in terms of science by using literature review method.

Keywords: Public Administration, New Public Administration, Politics, The Principles of The Separation of Powers, Civil Public Administration, Public Governance

GİRİŞ

Günümüz anlamındaki kamu yönetimi disiplini sömürgecilik üzerine kurulmuş bir dünyada klasik sömürgecilikten çağdaş sömürgeciliğe geçiş aşamasında şekillenmiştir. Bu süreç içerisinde kamu yönetimi disiplini genel olarak idare ve bürokrasi üzerine kurgulanmış bir uğraş olarak algılanmıştır. Çünkü özellikle 1945-1980 yılları arasında toplumsal kalkınmanın tek aracı olarak devlet ve devletin yürütme aracı olan kamu yönetimi görülmektedir. Bu sebepten dolayı devlet oluşumunu en iyi biçimde tanımak, etkili bir biçimde çalışmasını sağlamak ve toplumsal kalkınmayı sağlanabilmek için kamu yönetimi disiplininin incelenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır¹.

Kamu yönetimi bilimi için girişilen ortak çabalar evrensel kanunların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Daha genel bir ifade tarzıyla bu tür evrensel kanunlar kamu yönetimi bilimini formüle etmek için kullanılmaktadırlar. Kamu yönetimi bilimini doğal bilimlere benzetmek için girişilen çabaların tümü varsayılan veya gerçek kanunların düzeltilemez bireysel akıldan kaynaklanan bozulmalarını ve ilgisiz kültürel çevrenin etkilerini kuralsal değerlerin üstüne çıkartmaktadır².

1 Birgül Güler. "Nesnesini Arayan Disiplin: Kamu Yönetimi", *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt: 27, Sayı: 4, Aralık 1994, s. 3.

2 Robert A. Dahl. "The Science of Public Administration: Three Problems", *Public Administration Review*, Vol.: 7, No: 1, Winter 1947, pp. 1-11.

Kamu yönetimi bilimine yapılan vurgu devlet yönetimi sistemini yeni sömürgecilik anlayışı kapsamında değişime zorlamış ve “devlet ve bürokrasi bütünlüklerini bir kenara koymak, bunlara ait herşeyi bir işletme olarak görmek” şeklinde bir öneri gündeme getirilmiştir. Bu öneri sonucunda kamu yönetimine bulunan yeni ve alternatif isim ise “Kamu işletmeciliği disiplini”dir³.

Kamu yönetimi bilimini tek boyutlu bir olgu olarak değerlendirmek kavramsal olarak yanlış bir sonucun ortaya çıkmasına sebebiyet verebilecektir. Kamu yönetimi bilimi siyaset bilimi, hukuk ve işletme yönetimi sosyal bilimlerle yakından ilgilidir⁴. Dolayısıyla kamu yönetimi bilimini içerdiği farklı unsurlardan ayırarak yeni bir kalıba sokmak oldukça zor görünmektedir.

Siyaset-yönetim ayrımı düşüncesi kamu yönetimini sınırlayan bir sonucu da beraberinde getirmiştir. Çünkü siyaset karar almakta ve yönetim ise alınan kararı uygulamaktadır. Kamu yönetiminin bir disiplin olmaktan ziyade bir araç olarak görülmesi sorununun veya durumunun ortadan kaldırılabilmesi için de siyaset-yönetim ayrılığına son verilmesi uygun bir yaklaşım tarzı olacaktır⁵.

Bu çalışmada kamu yönetimi biliminin geleceği hakkında kavramsal bir değerlendirme içerisine girilmiştir. Kamu yönetimi biliminin geleceği incelenirken kamu yönetiminin uygulayıcı kimliğine vurgu yapmak amacıyla bu alanda gerçekleştirilen ve yeni bir girişim olarak adlandırılabilen Yeni Kamu Yönetimi uygulamasına değinilmiştir. Bununla birlikte yönetimin ayrılmaz bir parçası haline gelmiş olan bürokrasi olgusu ve kimine göre de olumsuzluğu kamu yönetiminin geleceği konusunda önem taşımasından dolayı kısa bir değerlendirmesi yapılmıştır. Kamu yönetiminin bilimsel yönden geleceği tartışılırken pratik uygulamalar olan sivil kamu yönetimi ve yönetim kavramlarından bilimsel destekler elde edilmeye çalışılmıştır. Kamu yönetiminin bilimsel açıdan değerlendirilmesi aşamasında klasik kamu yönetimi anlayışından sivilleşen yönetim anlayışına doğru bir geçişin yaşanması gerekliliği üzerine dikkat çekilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada kamu yönetiminin bilimsel tarihi, kameralizm, Yeni Kamu Yönetimi anlayışı, bürokrasi ve kamu yönetiminin kamu yönetimi ekseninde sivil tartışması incelenmiş ve kamu yönetiminin sivil kamu yönetimi anlayışı ile şekillendirilmesinin gerekliliği vurgulanmıştır. Bu

3 Birgül Güler, a.g.m., s. 3.

4 Ali Rıza Saklı. “Kamu Yönetimi Disiplininde Bunalım Ve Çıkış Yolu Arayışları”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 15, Sayı: 1, 2013, s. 146.

5 Ali Rıza Saklı, a.g.m., s. 146.

kapsamda kamu yönetişimi olgusu hem hedef hem de bir araç olarak değerlendirilmiştir.

KAMU YÖNETİMİNİN BİLİMSEL KISA TARİHİ

Yönetim biliminin özel bir bilim dalı olarak geliştirilmeye başlanmasının tarihi 17. yüzyıl gelişim konseyinin “Kameralizm” ve “Politik Bilim” çalışmalarına kadar dayanmaktadır. Ancak 1729 yılında Prusya’da konu hakkında araştırmalar yapması için iki üniversite profesörünün atanması ile birlikte resmi çalışmalara başlanmıştır. Bununla birlikte 1656 yılında “Teutscher Fürstenstaat” veya “German Principality” adlı yayınından dolayı Veit Ludwig von Seckendorff ilk yönetim bilimci olarak kabul edilmektedir. Seckendorff incelemiş olduğu konu başlıklarını küçük eyaletlerin yönetimi ile ilgili olacak bir biçimde sınırlandırmıştır. Seckendorff araştırmasını günlük uygulamaların benzersizliğini aşan bir girişim olarak değerlendirmesinden dolayı bilimsel bir çalışma olarak adlandırmıştır. Bununla birlikte Fransız yazar Delamare “Traité de la Police” (1703-1738) veya “Treatise on Polity” adlı çalışması ile benzer bir durum sergilemiştir. Delamare bir prenslik altında kamu yönetimini bir bilim dalı olarak incelemiştir. Her iki çalışma da devlet yönetiminin işleyiş bilgisi hakkında tarihsel, pratik ve hukuksal bilgi vermesi açısından temel bir derleme ve dönemin şartlarına göre çağdaş birer bilimsel eser olarak kabul edilmektedirler⁶.

Justi ve Sonnenfels gibi 18. yüzyılın bilim insanları konuya daha fazla teorik yönden yaklaşmışlardır. Justi ve Sonnenfels çalışmalarının başlama noktası olarak devletin sözleşme teorisini temel almışlardır ve kralın veya prensin devletin yönetimi veya politikaları aracılığıyla halkına huzur sağlaması gerekliliğini tartışmışlardır: “Devlet yönetimi şekli bir bilim olarak devletin merkezi yönetiminin örgütsel biçimi ile ilgilenmektedir.”⁷.

Aydınlanma çağı ile birlikte bilimin modern anlayışında yükselen yeni değerler pozitivist (olgucu) yönetim modelini ortaya çıkartmıştır. Bu dönemde yönetim bilimi alanında yazılan ilk örnek çalışma Fransız yazar Charles Jean Bonin’in “Principe d’administration publique” (1812) veya “Principle of Public Administration” adlı çalışmasıdır. Bonin’e göre kamu yönetimi hukuk ve sosyal bilimlerini içeren ve dengeleyen uygulama odaklı bir bilim dalıdır. Bonin kamu yönetimini pozitivist (olgucu) doğal bilimlere bir örnek model olarak tasarlamak istemiştir⁸.

6 Jack Rabin (Ed.). *Encyclopedia of Public Administration and Public Policy*, Volume Two, Crc Pr I Llc Publisher, The United States of America 2003, p. 1087.

7 Jack Rabin (Ed.), a.g.e., p. 1087.

8 Jack Rabin (Ed.), a.g.e., p. 1087.

19. yüzyılın ikinci yarısında yaşanan en önemli girişim Alman bilim insanı Lorenz Von Stein (1815-1890) tarafından kapsayıcı bir yönetim bilimi anlayışının oluşturulması olmuştur. Stein modern devleti yönetsel devlet olarak ilk defa karakterize eden ve ayırıcı niteliğini ortaya koyan kişi olmuştur. Bu dönemde Stein'e rağmen Avrupa'da kendine özgü yönetsel bilim neredeyse tamamen yok olmuştur. Bu sonucun oluşmasında bilim hakkında değişen fikirler ve uygulamalı alanların üniversitelerden uzaklaştırılması etkili olmuştur. Bununla birlikte devlet yönetiminde ve toplumda liberal düşüncelerin yükselişe geçmesi de önemli bir etkeni oluşturmuştur. Devlet yönetiminin anlamı sosyal bilimcilerin alanı olarak değil, hukukun icra edilmesi ve avukatların ilgilendiği bir alan olarak tanımlanması sonucunda daraltılmıştır⁹.

Kamu yönetimi bilimi günümüz açısından değerlendirilecek olunursa oldukça yakın bir geçmişe sahip olduğu ifade edilebilmektedir. Eski Yunan dönemine kadar dayanan siyaset biliminin içinden çıkarılarak ayrı bir bilim dalı olarak kabul edilen kamu yönetimi son birkaç yüzyılda yaşanan gelişmeler sonucunda günümüz anlayışına kavuşturulmuştur¹⁰.

Kamu yönetimi uzun yıllar sosyal bilimler alanında bağımsız bir disiplin olabilmek için uğraş vermiştir. Kamu yönetiminin ilk yıllarında hukuk, siyaset ve ekonomi gibi tutucu alanların bir parçası olarak varlığını sürdürmüştür. Günümüzde ise bağımsız bir bilim dalı olarak gelişimini sürdürmekle birlikte birçok sosyal bilim dalı ile karşılıklı olarak ilişkisini sürdürmektedir¹¹.

Kamu yönetiminin 19. yüzyılın son çeyreğinden itibaren siyaset biliminden ayrı bir bilim dalı olarak incelenmeye başlanması ile birlikte özellikle Fransa, Almanya, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) kamu yönetiminin sosyal bilimler alanında başlı başına bir bilim dalı olduğu kabul edilmeye başlanmıştır¹².

20. yüzyılın erken dönemlerinde ABD'de yönetim biliminin gelişimi 19. yüzyılda yaşanan ve kamu etiğinden kaynaklanan fiktisel dünyanın gelişiminin arkasında bırakmış olduğu izlerin takip edilmesine rastlamaktadır. 1887 yılında Woodrow Wilson'un "Political Science Quarterly"

9 Jack Rabin (Ed.), a.g.e., p. 1087.

10 Hasan Hüseyin Çevik. *Kamu Yönetimi Kavramlar-Sorunlar-Tartışmalar*, Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2012, s. 15.

11 Eran Vigoda. "Rethinking The Identity Of Public Administration: Interdisciplinary Reflections And Thoughts On Managerial Reconstruction", *Public Administration and Management: An Interactive Journal*, Vol.: 8, No: 1, 2003, p. 2.

12 Hasan Hüseyin Çevik, a.g.e., s. 15.

dergisinde yayımlanan “The Study of Administration” (Yönetimin İncelenmesi) adlı makalesi kamu yönetiminin siyaset biliminden ayrı bir bilim dalı olarak incelenmesi gerekliliğini vurgulayan bir anlayışın başlangıç noktası olmuştur¹³.

Wilson yönetim alanında yapılan çalışmaların amacının temel olarak kamu yönetiminin, diğer bir deyişle kamu kurum ve kuruluşlarının, gerçekleştirmiş oldukları işlemlerin nelerden meydana geldiğini tespit etmek olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte bu işlemlerin hangi ölçüde başarılı bir biçimde yerine getirildiklerinin tespitinin gerekliliğine de vurgu yapmıştır. İkinci olarak en az maliyetle en fazla hizmetin nasıl sunulacağı sorunsalının incelenmesinin gerekliliğini ifade etmiştir¹⁴.

Amerikalı bir siyaset bilimcisi olan Frank J. Goodnow kamu yönetimi biliminin oluşmasında önemli katkıları olan bir diğer isimdir. Goodnow 1900 yılında yayımladığı “Politics and Administration” (Siyaset ve Yönetim) adlı çalışmasında siyaset ve yönetimin ayrı alanlar olarak incelenmesi gerekliliğini vurgulamıştır. Çünkü siyaset yasama organının, yönetim ise yürütme ve idarenin ilgi alanlarına girmektedir. Diğer bir deyişle siyaset karar alıcı ve yönetim ise teknik bir hizmet unsuru olarak siyasetin kararlarını uygulayıcı bir konumdadır¹⁵.

1911 yılında Frederick Taylor tarafından yayımlanan “The Principles of Scientific Management” (Bilimsel Yönetimin Prensipleri) ve 1926 yılında Leonardo D. White tarafından yayımlanan “Introduction to the Study of Public Administration” (Kamu Yönetiminin İncelenmesine Giriş) adlı çalışmalar yönetimin bağımsız bir bilim dalı olarak incelenmesine ve gelişmesine katkıda bulunmuşlardır¹⁶.

Türkiye’de ise kamu yönetiminin bir bilim dalı olarak kabul edilmesi oldukça yakın bir tarihe dayanmaktadır¹⁷. Türkiye’de 1950 yılına kadar Kamu Yönetimi, İdare Hukuku’nun bir alt dalı olarak değerlendirilmekteydi. 1950 yılından sonra bu anlayış değişmiş ve kamu yönetimi ayrı bir ders olarak okutulmaya başlanmıştır. Bu dönemden sonra Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, Siyasal Bilgiler Fakülteleri, İktisadi ve Ticari İlimler Akademileri ve ardından İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinin

13 Hasan Hüseyin Çevik, a.g.e., s. 15; Jack Rabin (Ed.), a.g.e., p. 1087.; Ceren Kalfa. “Kamu Yönetimi Disiplininin Gelişimi Ve Kimlik Tartışmaları”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 16, Sayı: 1, 2011, s. 406.

14 Hasan Hüseyin Çevik, a.g.e., s. 16.

15 Hasan Hüseyin Çevik, a.g.e., s. 16.

16 Ahmet Hamdi Aydın. *Yönetim Bilimi Fonksiyonlar-Teoriler-Yaklaşımlar*, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Nisan, Ankara 2013, s. 26.

17 Hasan Hüseyin Çevik, a.g.e., s. 15

açılması ile kamu yönetiminin bir bilim dalı olarak okutulmaya başlanması yaygınlaştırılmıştır¹⁸.

KAMU YÖNETİMİNDE KAMERALİZM ETKİSİ

18. yüzyılın ortalarında Kara Avrupası ülkelerindeki krallar, monarklar, çarlar, prensler ve imparatorlar ülkelerini ve toplumlarını yukarıdan aşağıya olacak bir biçimde yeniden düzenlemek ve yeni bir model kazandırmak arayışları içerisine girmişlerdir. Bu amaçla merkezi yönetimin güçlü olmasına da özen göstermişler ve bu hedefi “Kameralizm” olarak adlandırmışlardır¹⁹.

Kameralizm bir düşünce sistemi olarak modern kamu yönetimi anlayışına şekil veren bir pratiği meydana getirmiştir. “Kameral Bilimler” 18. yüzyılın ilk yarısında eski Almanya olarak da isimlendirilen Prusya’da üniversitelerde okutulmaya başlanmıştır. 1727 yılında I. Fredrich “Kameral Bilimler” adı altında yeni bir kürsü kurulduğunu açıklaması ile birlikte akademik dünya “Kameralizm” kavramı ile tanışmış ve bu kavram kapsamında devlet yönetimi bilimi incelenmeye başlanmıştır. Bu tarihten sonra “Kameral Bilimler” kürsülerinde kamu yönetimi özel bir konu olarak değerlendirilmeye alınmıştır²⁰.

Kameralizm Almanca’da “Yönetim Bilimi” anlamına gelen “Kameralien” kelimesinden türetilmiştir. Kameralizm kürsülerinin amacı devlet yönetimine iyi yetişmiş insan gücünün kazandırılması olmuştur. Bu kapsamda bu kürsülerde “ekonomi, maliye, muhasebe, yönetim sanatı, örgüt ve personel sorunları ve yöneticilerin seçimi ve eğitimi gibi konular” okutulmaya başlanmıştır. Kameralizm en kısa tanımı ile merkezi yönetimin otoritesini arttırmak amacıyla ortaya atılmış devlet yönetimi bilgisi, tekniği ve yöntemidir²¹.

Kameralizm devlet yönetimi bilgisinin incelenmesi ve bir sonuca varılması çabasıdır. Bu amaçla kameralizmin üzerine vurgu yaptığı unsur “güçlü devlet nasıl ortaya çıkar, neleri nasıl gerçekleştirir” sorusuna cevap aramaktır²².

18 Ahmet Hamdi Aydın, a.g.e., s. 26.

19 Durmuş Hocaoğlu. “Demokrasi, Kameralizm ve Osmanlı’daki Etkileri”, *Yeni Türkiye Dergisi*, ISSN 1300-4174, Yıl: 3, Sayı:18, Kasım-Aralık 1997, “Sivil Toplum” Özel Sayısı, Ankara 1997, s.375.

20 Bilal Eryılmaz. *Kamu Yönetimi Düşünceler-Yapılar-Fonksiyonlar-Politikalar*, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş 5. Baskı, Umuttepe Yayınları, Kocaeli 2012, s. 33.

21 Bilal Eryılmaz, a.g.e., s.33.

22 Ceren Kalfa, a.g.m., s. 406.

“Kameral Bilimler”in ortaya çıkmasında yalnızca merkezi yönetimin gücünü arttırmak düşüncesi yer almayıp ekonomik ve askeri gelişmelerin merkezi yönetimden beklenmesi de devletin en iyi biçimde nasıl yönetileceği tartışmalarını önemli derecede etkilemiştir²³.

Yönetim bilimsel bir unsur olmakla birlikte pratik uygulaması olmadan somut bir gerçeklik kazanamamaktadır. Bu sebepten dolayı yönetim bilimsel değerler kapsamında değerlendirilirken uygulamada yer alan bir takım işlevsel unsurların da dikkate alınması ve incelenmesi konu bütünlüğünün sağlanabilmesi adına ve teorikten pratiğe doğru bir geçiş sürecine vurgu yapılabilmesi kapsamında önem taşımaktadır. Böylece konu bütünlüğünün sağlanabilmesi ve konu akışının hedeflenen amaca doğru yönlendirilebilmesi adına yönetimin pratik unsurunu bir üst seviyeye taşıyabilmek için ortaya atılmış olan Yeni Kamu Yönetimi anlayışı ve yönetimin örgütsel bütünlüğünü sağlayan bürokrasi konularına da değinmek gerekmektedir.

KLASİK KAMU YÖNETİMİ DİSİPLİNİNDEN YENİ KAMU YÖNETİMİ SİSTEMİNE GEÇİŞ

1929 yılında yaşanan Ekonomik Bunalım’dan kurtulabilmek için benimlenen Keynesyen politikalar ve Refah Devleti anlayışı devletin işlevlerini ve görevlerini değiştirerek arttırmıştır. Devletin artan görevlerini yerine getirebilmek için yapmış olduğu aşırı harcamalar devlet bütçesini zorlamış ve devletin görevleri, fonksiyonları ve örgütsel yapısı tartışma konusu haline gelmiştir. Bu tartışmalar sonucunda etkin bir devletin meydana getirilebilmesi için devletin yürütme aracı olan kamu yönetimi yapısının klasik modelinden yeni bir yapılanmaya geçiş yapması gerekliliği üzerinde uzlaşmıştır. Bu uzlaşma ve devletin etkin bir hale getirilmesi çalışmaları sonucunda devletin işletme mantığı ile çalışması gerekliliğini ifade eden “Yeni Kamu İşletmeciliği” yaklaşımı ortaya çıkmıştır²⁴.

Yeni Kamu İşletmeciliği veya Yeni Kamu Yönetimi yaklaşımı klasik kamu yönetiminin modern dünyanın ihtiyaçlarını karşılayamadığı ve sorgulanması gerektiği düşüncesinden dolayı ortaya çıkmış bir sonuçtur. Bu yaklaşımda kamu yönetiminin pasif değil, aktif bir konuma gelmesi gerekliliği vurgulanmıştır²⁵.

23 Ceren Kalfa, a.g.m., s. 406.

24 Bekir Parlak ve Zahid Sobacı. *Ulusal Ve Kültürel Perspektifte Kamu Yönetimi Teori Ve Pratik, Gözden Geçirilmiş ve Geliştirilmiş Dördüncü Baskı*, MKM Yayınları, Bursa 2012, s. 224.

25 Ali Rıza Saklı, a.g.m., s. 148.

ABD’de 1960’lı yıllarda yaşanan toplumsal gelişmeler kamu yönetimi disiplinine yeni ufuklar açmıştır. Bu yıllarda ABD’de kamu yöneticileri “örgüt yönetimi geliştirme” olgusu üzerine yoğunlaşmışlardır. Watergate skandalı ve Vietnam Savaşı’nın yaratmış olduğu sonuçlar toplumun kamu bürokrasisine olan güvenini zedelemiştir. Bu sürecin ardından 1980’li yıllarda ABD’de “kamu işletmeciliği” olgusu ortaya çıkmıştır. Ancak bu olgu ile birlikte kamu yönetimi disiplini kendi kimliğinden uzaklaşmış ve devletin özel bir işletme gibi yönetilmesi anlayışı kapsamında devlet yönetimi işletme yönetimine doğru bir geçiş sürecine girmiştir²⁶.

Kamu yönetiminin devlet ile olan bağlarının zayıfladığı düşüncesi içerisinde ve hatta yok sayıldığı bir ortamda kamu yönetiminin başlı başına bir yönetim alanı olduğu gerçeği ortaya atılmış ve bu kapsamda farklı alanlar kamu yönetiminin inceleme alanına dahil edilmiştir. Bu durum kamu yönetiminin örgüt kuramı kapsamında değerlendirilmesine ve işletme yönetiminin kamu yönetimi alanına girmesine sebep olmuştur²⁷.

Klasik kamu yönetimi anlayışı ussallığa, hiyerarşik yapılanmaya, denetime, verimliliğe ve siyaset-yönetim ayrılığına verdiği önemden²⁸ sıyrılırken kamu sektörünün küçültülmesi konusu gündeme gelmiştir. Ancak bunun sonucunda kamu sektörünün nasıl daha işlevsel bir hale getirileceği sorunu ve sorusu ortaya çıkmıştır. Böylece küçültülmüş bir kamu sektörü ile hangi sorunlara çözüm üretilebileceği ve hangi sorulara cevap aranabileceği konuları üzerinde önemle durulmuştur²⁹.

Üzerine odaklanılan sorunlar ve cevap aranan sorular kamu yönetiminde yeni bir oluşumu meydana getirmiştir. Bu oluşum fiyat odaklı, bürokratik yapıdan sıyrılmış, piyasa temelli ve müşteri tercihli kamu hizmetlerinden oluşan bir yapıyı öngörmekteydi. Kamu hizmetleri vatandaşın memnun kalabileceği ve tamamen vatandaş odaklı bir biçimde sunulması gerekliliği anlayışının en son noktası “Yeni Kamu Yönetimi” olgusu olarak ortaya çıkmıştır³⁰.

Yeni Kamu Yönetimi anlayışı ile katı, bürokratik ve hiyerarşik kamu yönetimi yapısından esnek, katı olmayan ve piyasa tabanlı bir kamu yö-

26 Ceren Kalfa, a.g.m., s. 409-410.

27 Birgül Güler, a.g.m., s. 7.

28 Murat Yıldırım. “Modernizm, Postmodernizm ve Kamu Yönetimi”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt:6, Sayı:2, 2009, s. 384.

29 Nuri Tortop; Eyüp G.İsbir; Burhan Aykaç; Hüseyin Yayman ve M. Akif Özer. *Yönetim Bilimi*, 9. Basım, Nobel Yayınevi, Ankara 2012, s. 311.

30 Nuri Tortop; Eyüp G.İsbir; Burhan Aykaç; Hüseyin Yayman ve M. Akif Özer, a.g.e., s. 311.

netimi anlayışına geçiş yapılmıştır. Bu geçiş genel olarak basit bir dönüşüm olarak algılanmamış, birçok ülkede kamu yönetimi paradigmasında meydana gelen kapsamlı bir değişim olarak kabul edilmiştir. Klasik kamu yönetimi anlayışı genel olarak teorik ve pratik bir alanda değerlendirilmesi sonucunda prestij kaybına uğramış ve Yeni Kamu Yönetimi anlayışı ile birlikte yeni bir döneme girilmiştir. Bu dönem klasik kamu yönetimi anlayışına bir meydan okuma olarak değerlendirilmiştir³¹.

Yeni Kamu Yönetimi anlayışı “yönetim” ile “işletme” arasındaki farkları vurgulamaktadır. Yönetim kurallara bağlı olarak sürece müdahale etme ve yönlendirme olarak sonuçlanırken, işletme ise katı kurallara göre faaliyette bulunmak yerine hedefleri ve öncelikleri belirleyerek elde olan bütün maddi kaynakları ve insan unsurunu hedeflerin başarılması için kullanılması sürecini ifade etmektedir³².

Yeni Kamu Yönetimi anlayışından önce siyasi iktidarların yönetsel sorunların çözüm merkezi olarak düşünülmesi sonucunda klasik kamu yönetimi yaklaşımı geçerli bir olgu olarak varlığını sürdürmüştür. 1970’li yılların ortalarından itibaren hükümetlerin ciddi mali krizler ile karşılaşması sonucunda yaşanan olumsuzlukların çıkış noktası olarak devletin temel görevleri ile sınırlandırılması düşüncesi ortaya atılmıştır. Bu düşünce devletin müdahaleci yapısından sıyrılarak özel sektörü öne çıkaran ve bireysel girişimlere imkân tanıyan yeni bir yönetim modeline girmesi gerekliliği üzerine kurgulanmıştır. Ancak klasik kamu yönetimi yapısından Yeni Kamu Yönetimi yapısına geçiş süreci kamu yönetiminde temel ve oldukça kapsamlı bir değişikliği de zorunlu bir hale getirmiştir³³. Diğer bir deyişle kamu yönetimi alanında yaşanan değişim sürecinden sonra kamu yönetimi biliminin kullandığı tüm kavramlar, terimler ve çalışma yöntemlerinin yeniden kurgulanması söz konusu olmuştur³⁴. Dolayısıyla klasik yapılanmadan yeni bir modele geçerken kuramsal temellerin de değişikliğe uğrayacağını bilincinde olunması gerekmektedir.

31 Nuri Tortop; Eyüp G.İsbir; Burhan Aykaç; Hüseyin Yayman ve M.Akif Özer. a.g.e., s. 311.

32 Bilal Eryılmaz, a.g.e., s. 48.

33 Nuri Tortop; Eyüp G.İsbir; Burhan Aykaç; Hüseyin Yayman ve M.Akif Özer, a.g.e., s. 312.

34 Birgül Güler, a.g.e., . 4.

KAMU YÖNETİMİNE BÜROKRASİ YAKLAŞIMI

Bürokrasi devlet işlerinin yürütülmesini ve kamu kurumlarının ve uzman kamu personellerinin yönetimdeki hakimiyetini anlatan bir kavramdır³⁵. Bürokrasi kavramı gerçek içeriği kapsamında Alman sosyolog Max Weber ile bütünleşmesine rağmen kavram ilk olarak Fransız bir fizyokrat ve siyasal iktisatçı olan Vincent de Gournay tarafından kullanılmıştır³⁶.

Weber bürokrasi kavramı ile yönetimi siyasetten ayrı bir alan olarak kurgulamış ve yönetimin profesyonel bir uğraş olduğunu vurgulamıştır. Bürokrasi bilinçli bir biçimde zihinlerde üretilmiş ve ihtiyaçlar doğrultusunda ortaya çıkarılmış bir yapılanmadır³⁷.

Bürokrasi modern devletlere özgü bir kavramdır. Modern devletlerde bürokrasi toplumu yönlendirme, düzenleme ve müdahale etme kapasitesi olarak ortaya çıkmıştır. Bürokrasi bürokratik bir biçimde örgütlenmiş bir yönetim yapısı içinde kamu kurumlarında görev yapan personellerin yönetim biçimini ifade etmektedir. Weber bürokrasiyi teknik bir alan olarak tanımlamış ve bürokrasinin diğer örgütlenme biçimlerinden daha üstün rasyonel bir örgütlenme biçimi olduğunu vurgulamıştır³⁸.

Gerçekte bürokrasinin teknik mi yoksa siyasi bir konu mu olduğu tartışmalıdır. Ancak bu tartışma siyasetin tanımlanması ile birlikte açıklığa kavuşturulabilmektedir. Siyaset kamu yönetiminden ayrı bir disiplin olarak değerlendirildiğinde veya yalnızca devletin faaliyetleri ile sınırlandırıldığında bürokrasi devletin yürütme kolunu oluşturan bir araç olarak değerlendirilebilmektedir. Daha açık bir tanım ile bürokrasi olgusu kapsamında siyasal nitelik taşıyan seçilmiş kişiler ile uzman nitelik gerektiren yönetsel kadrolara atanmış kişiler arasında farklılığın olduğu bir alanın varlığından söz edilebilmektedir³⁹.

Yeni Kamu Yönetimi yapısında bürokrasinin azaltılması adına yöneticilerin görevleri açısından daha özgür bırakılması düşüncesi savunulmaktadır. Bu bir bakıma yöneticilerin serbestleştirilmesi olarak da algılabilmektedir. Yöneticilerin faaliyetlerinin sıkı bir biçimde denetlenmesi sonucunda ortaya çıkan idari kontrolün azaltılması ile birlikte hizmet üre-

35 Davut Dursun. *Siyaset Bilimi*, Gözden Geçirilmiş 6. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul 2012, s. 319.

36 Murat Yıldırım, a.g.m., s. 384.

37 Murat Yıldırım, a.g.m., s. 385-386.

38 Bayram, Ahmet Kemal ve Kerim Çınar. "İktidar Ve Siyasetin Gölgesinde Bürokrasi Ve Demokrasi İlişkisi: İdealler, Zorunluluklar, Gerilimler", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 1, Haziran 2007, s. 12.

39 Bayram, Ahmet Kemal ve Kerim Çınar, a.g.m., s. 13.

tilmesi ve sunulması aşamasında daha geniş bir alan yaratılmış olmaktadır. Yöneticiler katı hiyerarşik yapılanmadan daha serbest bir yönetsel ortama geçtikçe ve piyasa odaklı bir anlayışla görevlerini yaptıkça vatandaşlar sistem içerisinde kendilerine mecburen hizmet sunulması gereken insanlar değil, hizmeti hak eden müşteriler olarak görüleceklerdir⁴⁰.

Kamu yönetiminin bürokrasiden kurtarılabilmesi için yönetimde merkeziyetçilik ilkesine son verilmesi gerekmektedir. Bunun için de yönetimde “adem-i merkeziyetçilik” anlayışının benimsenerek temel ilke haline getirilmesi bürokrasiden kaynaklanan olumsuzlukları azaltabilecektir⁴¹.

Kamu yönetiminin bürokratik yapılanmadan kurtarılabilmesi için yönetim kavramının hedeflerinin uygulamaya geçirilmesi rasyonel bir davranış olacaktır. Yönetişim vatandaşın yönetim sürecine katılımını öngören bir anlayıştır. Yönetişim sayesinde vatandaş klasik kamu yönetimi yapısından kaynaklanan olumsuzluklara ve ağırlaşmış bürokratik yapıya karşı direnebilmekte, hizmet kalitesini sorgulayabilmekte, hizmet kalitesinin arttırılması konusunda aktif rol üstlenebilmekte ve yönetimde söz sahibi olabilmek imkanına kavuşabilmektedir⁴².

KAMU YÖNETİMİ BİLİMİNİN GELECEĞİ VE ÖNERİLER

Kamu yönetimi bilimi hakkında ortaya atılan farklı görüş ve yaklaşımlar söz konusudur. Kamu yönetimi biliminin güvenli bir biçimde geleceğe taşınması ve yeni bir model yaratılabilmesi düşüncesini uygulamaya geçirebilmek için ortaya atılan yaklaşımlar aşağıda değerlendirilmiştir⁴³. Bu sayede siyaset ve yönetim ayrılığının devlet disiplini anlayışı çerçevesinde bütünleştirilen sivil kamu yönetimi ve kamu yönetişimi olguları kapsamında ortadan kalkacağı düşünülmektedir.

40 Fatih Demir. “Bürokrasi-Demokrasi İlişkisi ve Bürokratların Seçilmişlerce Kontrolü Sorunu”, *Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, Cilt: 18, Sayı: 2, 2011, s. 76.

41 Orhan Gökçe ve Ali Şahin. “21. Yüzyılda Türk Bürokrasisinin Sorunları ve Çözüm Önerileri”, *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomi Araştırmalar Dergisi*, Sayı 3, 202, s. 20.

42 Önen, S. Mustafa (2012). “Kamu Yönetiminde Değişim: Yönetimden Yönetişime Dönüşüm”, *Küresel Değişim ve Demokratikleşme: Turgut Özal Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Kongresi-II*, 19-20 Nisan 2012, s. 881. (<http://iys.inonu.edu.tr/webpanel/dosyalar/1427/file/MustafaOnen.pdf>, Erişim Tarihi: 02.07.2014).

43 Ali Rıza Saklı, a.g.m., s. 157.

Kamu Yönetiminin Devlet Yönetimi Disiplini Haline Dönüştürülmesi

Kamu yönetiminin temel konusu devlet yönetimidir. Devlet siyasi bir kurum ve toplumsal uzlaşmayı sağlayan ve toplum tarafından meşru olarak görülen iktidar ilişkilerini ifade eden bir oluşumdur⁴⁴.

Devlet olgusunun incelenmesi için günümüzde başlı başına birer uzmanlık alanı haline gelmiş “siyaset felsefesi, siyasal antropoloji, siyasal düşünceler tarihi, devlet kuramı, siyaset kuramı, siyaset bilimi, kamu yönetimi disiplini, kamu hukuku, anayasa hukuku, idare hukuku, kamu maliyesi...” gibi konuların tamamı değerlendirmeye alınması gerekmektedir. Bu kadar fazla disiplini içerisinde barındıran bir olgunun tek boyutlu olarak düşünülmesi tartışmalara yol açabilecek bir yaklaşımı da beraberinde getirebilecektir⁴⁵.

Devlet yönetimi disiplini Birgül Ayman Güler (1994) ve Gencay Şaylan (1996) tarafından kamu yönetimi bilimine bir alternatif olarak ortaya atılmış bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımın üzerine odaklandığı nokta devletin yürütme aracı olan kamu yönetimi veya idare değil, doğrudan “devlet” unsurudur. Bu yaklaşımın çıkış noktası yönetim-siyaset ayrılığının olmadığı, kamu yönetiminin siyaset biliminin bir dalı olduğu ve kamu hukuku ile idare hukuku alanlarının kamu yönetimi ile bir bütünlük taşıdığıdır. Devleti ilgilendiren her konunun kamu yönetimi başlığı altında değil, “devlet disiplini” yaklaşımı altında incelenmesi önerilmektedir⁴⁶. Yasama, yürütme ve yargı şeklinde kuvvetler ayrılığı ilkesine göre bölümlenen bir devlet olgusunda devletin sorumluluğunun ne olduğu konusunda kesin bir sonuca varmak zorlaşabilecektir⁴⁷. Kanımızca bu öneri kamu yönetimi bilimi açısından yerinde bir yaklaşımdır. Çünkü yasama, yürütme ve yargı erkleri birbirlerinden ayrı alanlar olarak düşünülmesine rağmen, gerçekte devlet unsurunu meydana getiren bileşenleri oluşturmaktadırlar. Kamu yönetimi yalnızca devletin yürütme erki ile ilgilenirken yasama ve yargı erkleri konu dışında kalmaktadır. Oysaki kamu yönetimi başlığı altında yasama ve yargı erkleri de inceleme konusu edilmektedir. Dolayısıyla bu üç erki birbirinden ayırmak yerine “devlet disiplini” başlığı altında incelenmesi gerçekçi ve rasyonel bir davranış olacaktır.

“Devlet disiplini” başlığı altında siyaset-yönetim ayrılığının ortadan kaldırılması vurgulanmaktadır. Çünkü siyaset karar almakta ve kamu yö-

44 Gencay Şaylan. “Kamu Yönetimi Disiplininde Bunalım ve Yeni Açılımlar Üzerine Düşünceler”, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt: 33, Sayı: 2, Haziran 2000, s. 5.

45 Birgül Güler, a.g.m., s. 5.

46 Ali Rıza Saklı, a.g.m., s. 157.

47 Birgül Güler, a.g.m., s. 18.

netimi ise uygulamaktadır. Dolayısıyla bu noktada kamu yönetimi sorgulamadan uygulayıcı bir araç niteliğinde ve pasif bir konumda bulunmaktadır. Diğer bir deyişle kamu yönetimi bir araç haline getirilmek suretiyle sınırlandırılmaktadır. Bu sorunu ortadan kaldırmak için “devlet disiplini” yaklaşımı ile siyaset-yönetim ayrılığına son verilerek kamu yönetiminin pasif bir araç olmaktan kurtarılacağı düşünülmektedir⁴⁸.

Siyaset-yönetim ayrılığında siyaset bilimi “devlet” olgusunu “siyasal sistem” kavramı ile yer değiştirerek ilgi alanını çeşitlendirmiştir. Benzer biçimde kamu yönetimi bilimi de “devlet” olgusunu “örgüt” kavramı ile yeniden modellemiştir. Kamu yönetimi bilimi siyaset biliminden ayrılırken henüz ilk aşamada “devlet” olgusunu kavram olarak terk etmiş ve devletin yalnızca bir unsurunu oluşturan yönetim alanını inceleme konusu haline getirmiştir⁴⁹.

Kamu yönetimi biliminin devletin bir parçası olması gerçeğinden uzaklaşarak bağımsız bir yönetim bilimi alanı olarak değerlendirilmesi kamu yönetiminin çok farklı konuları inceleme alanına almasına ve bilimin ruhuna zarar gelmesine sebep olmuştur. Böylece kamu yönetimi bilimi konusu ve somut sonuçları ile tanımlanamayan bir alan haline gelmiştir. Bu belirsizlik ve örgüt kuramı üzerinden yapılan tartışmalar 1980’li yıllarda kamu yönetimini işletmecilik alanına yakınlaştırmıştır⁵⁰.

Kamu yönetimini eski bir anlayışa dayanılarak siyaset ve hatta sosyoloji bilimlerinden ayırmanın hiçbir anlamı bulunmamaktadır. Çünkü toplumla ilgili ve toplumu ilgilendiren konularda katı bir biçimde ayrılmaya gitmek geleneksel bir tutumu sergilemektedir. Dolayısıyla bu tutumun değiştirilmesi gerekmektedir. Bu gereklilik daha esnek ve alanı geniş olan “devlet disiplini” olarak ortaya çıkmaktadır⁵¹.

İnsanların sahip olduğu bilginin doğruyu temsil ettiği iddia ediliyor veya etmesi bekleniyorsa ve bilginin yer ve zamana göre değişkenliği de kabul ediliyorsa siyaset-yönetim ayrımının ortadan kaldırılması gerekmektedir. Toplum bilimini ayrıştırarak değil, bir bütün halinde değerlendirerek bir sonuca varılması rasyonel bir yaklaşım tarzı olacaktır⁵².

Kamu yönetiminin görüş alanı açısından siyaset kuramının varlığı ve önemi belirleyici bir konumda yer almaktadır. Tanımsal bir söz öbeği

48 Ali Rıza Saklı, a.g.m., s. 157-158.

49 Birgül Güler, a.g.m., s. 7.

50 Birgül Güler, a.g.m., s. 7.

51 Gencay Şaylan. “Bağımsız Bir Disiplin Olarak Kamu Yönetimi: Yeni Paradigma Arayışları”, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt: 29, Sayı: 3, Eylül 1996, s. 14-15.

52 Gencay Şaylan, a.g.m., s. 15.

olarak kamu yönetimi tamlamasının içerisinde yer alan yönetim (administration) kelimesinin dolaylı ve dolaysız yönden siyasal erke gönderme yaptığı kabul edil(ebil)mektedir. Kamu yönetiminin örgütsel bir bütünlük taşıyan devlet olgusu içerisinde yönetim unsurunu tanımlamasından dolayı siyasal süreç ile arasında yakın bir bağ bulunmaktadır. Dolayısıyla kamu yönetimi ile siyaset arasına kesin bir çizgi çekmek muhtemel görünmemektedir⁵³.

Sivil Kamu Yönetimi Uygulaması

Sivil kamu yönetimi olarak şekillenen yaklaşımın temelinde kamu yönetiminin aşırı merkezîyetçilikten ve bürokrasiden uzaklaşarak halkın yönetime etkin bir biçimde katılımının sağlanabildiği bir kamu yönetim modeli yer almaktadır. Bu modeli uygulamaya geçirebilmek için yönetişim, yerellik ilkesi veya yerelleşme, adem-i merkezîyetçilik ve sivil toplum gibi var olan kavramların yeniden şekillendirilerek ortak bir çatı altında toplanması gerekmektedir. Kanımca bu kavramların hepsi, farklı unsurları çağrıştırıyormuş gibi görülmelerine rağmen, bir bütünü ifade etmektedirler. Dolayısıyla kamu yönetimini yerel boyuta indirerek yönetimin yukarıdan aşağıya değil, aşağıdan yukarıya doğru bir seyir izlemesine olanak tanımak gerekmektedir.

Sivil kavramı devlet ve merkezi yönetimin dışında kalan diğer unsurları içermektedir. Diğer bir deyişle, sivil kavramı devlet gücü dışında kalan toplumsal yapıları ifade etmektedir. Bu toplumsal yapı içerisinde bireysel denetimin söz konusu olduğu ve bireylerin baskı görmeden yönetime fikirlerini iletebilecekleri model bir alan tasarlanmıştır⁵⁴.

Klasik kurumsal yapıların yönetimde ve toplumsal yapılarda yetersiz kalmaları ve halkın taleplerini etkili bir biçimde karşılayamamaları sonucunda halkın örgütlenme ihtiyacı meydana gelmiştir. Bu ihtiyaç sivil toplum ve dolayısıyla da sivil toplum kuruluşlarının oluşturulmasının önünü açmıştır⁵⁵.

Yerel yönetimler halka en yakın yönetim birimleri olmalarından dolayı demokrasinin en kolay bir biçimde uygulamaya konulduğu bir alanı oluşturmaktadırlar. Yerel yönetimler halkın kendi kendisini yönetmesine imkan tanıyan ve yönetimin denetiminin kolay bir biçimde yapıldığı

53 Gencay Şaylan, a.g.m., s. 7.

54 Şerif Öner. "Sivil Toplum Kuruluşlarının Yerel Demokrasi ve Katılım Algılamaları", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 2, Nisan 2001, s. 59.

55 Şerif Öner, a.g.m., s. 59.

örgütlerdir. Demokrasinin uygulanmasının merkezi yönetim modeline göre daha kolay olduğu yerel yönetimlerde sivil toplumun gelişmesi ve kendisine yer edinmesi de oldukça kolaydır. Sivil toplum kuruluşları gönüllülük esasına göre faaliyet göstermekte ve halkın taleplerinin yönetime iletilmesinde etkili bir unsur olduğu kabul edilmektedir⁵⁶.

Genel olarak yerel yönetimlerin varlık nedenleri açıklanırken en temel sebep olarak yerel halkın yerel ihtiyaçlarının karşılanması⁵⁷ şeklinde bir genelleme yapılmaktadır. Ancak yerel yönetimlerin varlık sebebinin bu kadar basit bir olgu üzerinden değerlendirilmeye çalışılması yerel yönetimleri yalnızca sınırlı sayıda ve günlük hizmetlerle sınırlandıracaktır. Kanımızca kamu yönetiminin sivilleştirilmesinin en uygun yolu yerele ağırlık verilerek yönetim yapısını adem-i merkezîyetçilik anlayışı kapsamında merkezden yerele kaydırmak olacaktır.

Yerel yönetimlerde serbest seçimler sonucunda göreve gelen temsilciler ve halk arasındaki “coğrafi ve toplumsal uzaklık” merkezi yönetim ile halk arasındakine göre daha azdır. Bu durum da demokrasinin etkili bir biçimde uygulanabilmesi için bütün uygun şartları sağlamaktadır⁵⁸.

Sivil toplum kavramsal bir karmaşanın içerisinde yer almaktadır. Genel olarak sivil toplum olarak algılanan nesne “askeri yönetimden arınmış toplum” olarak algılanmakta veya sivil olgusu asker unsurunun karşıtı kavramı olarak değerlendirilmektedir. Ancak sivil ve sivil toplum kavramları sosyolojik bir kökene sahiptir. Sivil toplum sosyolojik bir olgu olarak değerlendirildiğinde kendiliğinden ve tamamen bireylerin özgür iradeleleriyle ortaya çıkarılmış örgütlü topluluklar oldukları kabul edilmektedir⁵⁹. Sivil topluma yaklaşım tarzı hem Thomas Hobbes’ta hem de Jean Jacques Rousseau’da benzerlik göstermektedir. Buna göre sivil toplum Batı’da uygar topluma işaret etmekte ve sivil toplumun karşıtı olarak can ve mal güvenliğinin bulunmadığı doğa durumu ifade edilmektedir⁶⁰.

56 Ercan Oktay ve Serife Pekküçüksen. “Yerel Yönetimlerin Demokratikleşmesinin Bir Aracı Olarak Sivil Toplum Kuruluşları -Türkiye İçin Kısa Bir Değerlendirme-”, *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Yıl:11, Sayı:16, Haziran 2009, s. 173.

57 Ercan Oktay ve Serife Pekküçüksen, a.g.m., s. 173

58 Yusuf Pustu. “Yerel Yönetimler Ve Demokrasi”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı: 57, Nisan-Haziran 2005, s. 124.

59 Ali Rıza Abay. “Sivil Toplum Ve Demokrasi Bağlamında Sivil Dayanışma Ve Sivil Toplum Örgütleri”, *3.Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi*, 24-26 Kasım 2004, Eskişehir, s. 272.

60 **Ömer Çaha**. *Aşkın Devletten Sivil Topluma*, Beşinci Baskı, Orion Kitapevi, Ankara 2012, s. 29.

Sivil toplum Batı kökenli olarak temsili demokrasi sistemi içerisinde yönetimde yaşanan sorunlara halkın da çözüm yolu üretebilmesi ve yönetimde aktif bir biçimde söz sahibi olabilmesi için ortaya çıkmış bir yapılanmadır. Sivil toplum halkın yönetimden beklediği talepleri artış gösterdikçe daha önemli bir konuma gelmiştir⁶¹.

Temsili demokrasinin halkı yeteri kadar temsil edememesi sorunu karşısında birçok işlevi bulunan sivil toplumun özellikle temsiliyet konusunda öne çıkmasına sebep olmuştur. Sivil toplum siyasi otoriteye meşru yollarla baskı yaparak halkın yönetime katılmasına olanak tanımaktadır⁶².

Halkın siyasi otoriteye sesini duyurması isteği sonucunda gelişme gösteren sivil toplum⁶³ ile birlikte yönetimde yerleşme talepleri de artış göstermiştir. Yerleşme talepleri adem-i merkezîyetçilik ilkesini gündeme taşımış ve merkezin yönetiminden yerelin yönetimine geçiş süreci önemli bir konuma yükselmiştir⁶⁴.

Sonuç itibarıyla sivil kamu yönetimi yaklaşımı kanımızca kamu yönetimi sisteminin devlet disiplini anlayışı kapsamında örgütlenmesi aşamasında merkezi yönetim ile yerel yönetimleri ve dolayısıyla da halkı bütünlendiren yönetsel bir sonuç ortaya çıkartabilecektir. Kamu yönetimi bilimi açısından değerlendirilecek olunursa devlet disiplini sivil toplum kuruluşları ile bütünlendiren bir yaklaşım sergilenmiş olacaktır. Dolayısıyla kamu yönetimi bilimi siyaset ve yönetim ayrılığından sivil kamu yönetimi anlayışı kapsamında bütünlendirilebilecektir.

Kamu Yönetişimi Önerisi

Yönetişim kavramı 20. yüzyılın yönetim anlayışını önemli bir oranda değişikliğe uğratmıştır. Bu kapsamda klasik yönetim yapısına hakim olan kavramlar ile yönetim olgusunun önerdiği kavramlar yer değiştirmiştir. Şöyle ki; merkezîyetçi yönetim yerine yerel yönetimler, üniter yapı yerine federalizm, katı bürokratik yapı yerine katılımcı yönetim anlayışı, kapalı yönetim yerine açık yönetim uygulaması, hiyerarşik yapılanma yerine yönetimde şeffaflık ve hesap verebilirlik anlayışı hakim olmaya başlamıştır⁶⁵.

61 Mehmet Aslan ve Gazanfer Kaya. "1980 Sonrası Türkiye'de Siyasal Katılımda Sivil Toplum Kuruluşları", *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 1, 2004, s. 215.

62 Mehmet Aslan ve Gazanfer Kaya, a.g.m., s. 215.

63 Mehmet Aslan ve Gazanfer Kaya, a.g.m., s. 217

64 Yusuf Pustu, a.g.m., s. 121.

65 Önen, S. Mustafa. "Kamu Yönetiminde Değişim: Yönetimden Yönetişime Dönüşüm", *Küresel Değişim ve Demokratikleşme: Turgut Özal Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Kongresi-II*,

1980'li yıllarda küreselleşme süreci ile birlikte ve liberal politikaların da etkisiyle devletin ağır işleyen yapısı sorgulanmaya başlanmış ve devletin daha etkili ve verimli bir biçimde faaliyet gösterebilmesi için devletin küçültülmesi yönünde tartışmalara girilmiştir. Ancak bu noktada devletin örgütlenme şeklinin tartışılarak nasıl küçültülebileceği ve sunulan hizmetlerin etkililiği konusunda tartışmalar gündeme gelmiştir. Bu süreçte devletin rolü sorgulanarak yeniden tanımlanma yoluna gidilmiştir. Bu kapsamda devlet yöneten değil, yönlendiren bir konuma olması gerekliliği vurgulanmıştır. Bu amaçla vatandaşların yönetime katılımı, sorunlarını, dileklerini ve şikayetlerini yönetime kolay bir biçimde aktarabilmesi yönünde beklentiler meydana gelmiştir. Bu beklentiler ve gereklilikler dik-kate alındığında kamu yönetiminde yönetim kavramı tartışılır olmuştur. Yönetişim öncelikli olarak sivil toplum ve özel kesimin vatandaşları yönetime katılmasını öngören bir yeni bir yönetim anlayışıdır⁶⁶.

Yönetişim kavramı kamu yönetimi alanında yaşanan değişim ve gündeme gelen ihtiyaçlara bir çözüm yolu üretebilmek için ortaya çıkmış bir kavram ve yönetimde yeni bir modeldir. Yönetişim kavramı "çok aktörlü" yapısı ile yönetime gönderme yapan bir anlayışa sahiptir. Bu anlayış kurumlar, kuruluşlar, kurallar, işlemler ve süreçler dahilinde devlet yönetimine dahil edilmeye çalışılmaktadır. Yönetişimde birden fazla aktör vardır ve klasik devlet örgütlenmesindeki hiyerarşik yapılanmadan farklı olarak karşılıklı etkileşimi yönetime uyumlaştırmak amaçlanmaktadır. Devletin bu uyumlaştırma çalışmaları kapsamındaki görevi ise aktörler arasındaki iletişimi ve ilişkileri düzenlemek ve bu amaçla uygun koşulların oluşması için gerekli olan bütün tedbirleri almaktır⁶⁷.

Yönetişim modelinin ortaya çıkmasında katılımçılık olgusunun önemi oldukça fazladır. Yönetişim ile hizmette halka yakınlık ilkesi yerel yönetimler kapsamında birleşmiş ve iki kavram bir bütün haline gelmiştir. Evrensel bir değere sahip olan hizmette halka yakınlık ilkesi yerel yönetimleri ve yerel halkı önemli bir konuma yükseltmiştir⁶⁸.

Yönetişim anlayışında sivil toplum, yerel yönetimler ve diğer ilgili kurum ve kuruluşlar merkezi yönetim tarafından birer ortak olarak görül-

19-20 Nisan 2012, s. 882. (<http://iys.inonu.edu.tr/webpanel/dosyalar/1427/file/MustafaO-nen.pdf>, Erişim Tarihi: 02.07.2014).

66 Önen, S. Mustafa. "Kamu Yönetiminde Değişim: Yönetimden Yönetişime Dönüşüm", *Küresel Değişim ve Demokratikleşme: Turgut Özal Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Kongresi-II*, 19-20 Nisan 2012, s. 869. (<http://iys.inonu.edu.tr/webpanel/dosyalar/1427/file/MustafaO-nen.pdf>, Erişim Tarihi: 02.07.2014).

67 Şenol Adıgüzel. "Yerel Düzeyde Yönetime Katılım ve Yerel Yönetim Sürecindeki İşlevleri Açısından "Yerel Gündem 21": Malatya Belediyesi Yerel Gündem 21 Örneği", *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt: 12, Sayı: 1, Ocak 2003, s. 47-48.

68 Şerif Öner, a.g.m., s. 60.

mektedirler. Bu anlayış çerçevesinde kamu yönetiminde önemli anlayış farklılıkları meydana gelmiş ve yönetimde “beraber yerinden yönetim ortaklığı” öngörülmüştür⁶⁹.

Yönetişim ilkesi içerik olarak yerel yönetimlere oldukça fazla yer vermektedir. Bu kapsamda yerel düzeyde yerel yönetimlerin yetkilerini yerel kaynaklardan beslenen ve yerel halkın öne çıktığı bir zeminde kullanması gerekliliği vurgulanmaktadır⁷⁰.

Kamu yönetişimi devletin müdahale ettiği alanların sınırlandırılarak bu alanların sivil topluma ve özel kesime devredilmesini içermektedir. Devlet klasik görevler olarak adlandırılabilir iç ve dış güvenlik, sağlık ve adalet gibi alanlarla kendisini sınırlandırması⁷¹ yönetişim kavramının içeriğini oluşturmaktadır.

Kamu yönetişimi yönetimde klasik anlayışın unsurları olan tek aktörlü, aşırı merkeziyetçi, hiyerarşik yapılı ve kaynakları ve yetkileri kendi bünyesinde toplayan yönetim modelinden, çok aktörlü, yerinden yönetilen, iletişim ağları geniş ve kuvvetli olan, toplumsal aktörleri yönlendirerek yönetimde söz sahibi olmalarını amaçlayan ve kaynakların dağıtılması sürecini kolaylaştıran bir yönetim anlayışına geçiş sürecini öngörmektedir⁷².

SONUÇ

Demokratik bir düzen içerisinde yönetilen ülkelerde kişi hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınabilmesi için devlet gücünü oluşturan yasama, yürütme ve yargı güçleri farklı organlara dağıtılmıştır. Bu kapsamda yasama gücü parlamentoya, yürütme gücü hükümete ve yargı gücü bağımsız yargı organlarına veya mahkemelere verilmiştir. Kamu yönetimi ise bu üç güçten yürütme gücü ile ilgilenmektedir. Kamu yönetimi açısından bu durumun uygulamada ve teoride bir gerçeklik payı olmasına rağmen kamu yönetimi bir bilim dalı olarak kabul edildiğinde ve devletin bir bütün halinde değerlendirildiğinde farklı yorumlar ortaya çıkabilmektedir.

69 Şenol Adıgüzel, a.g.m., s. 48.

70 Şerif Öner, a.g.m., s. 60.

71 Önen, S. Mustafa. “Kamu Yönetiminde Değişim: Yönetimden Yönetişime Dönüşüm”, *Küresel Değişim ve Demokratikleşme: Turgut Özal Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Kongresi-II*, 19-20 Nisan 2012, s. 872. (<http://iys.inonu.edu.tr/webpanel/dosyalar/1427/file/MustafaOnen.pdf>, Erişim Tarihi: 02.07.2014).

72 Önen, S. Mustafa. “Kamu Yönetiminde Değişim: Yönetimden Yönetişime Dönüşüm”, *Küresel Değişim ve Demokratikleşme: Turgut Özal Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Kongresi-II*, 19-20 Nisan 2012, s. 881. (<http://iys.inonu.edu.tr/webpanel/dosyalar/1427/file/MustafaOnen.pdf>, Erişim Tarihi: 02.07.2014).

Her şeyden önce devlet bu üç gücün bir bütün halinde değerlendirilmesi sonucunda varlık kazanmaktadır. Diğer bir deyişle yürütme gücünden yoksun olan veya yargı sistemine sahip olmayan bir devletin devlet olma vasfı sorgulanmaya açıktır. Dolayısıyla kişi hak ve özgürlüklerinin korunabilmesi ve demokrasinin temin edilebilmesi için yasama, yürütme ve yargı güçlerinin birbirinden ayrılması kabul edilebilirken devlet olgusu kapsamında bu üç güç birbirlerinden kesinlikle ayrılmaması gereken unsurları oluşturmaktadırlar. Konu kamu yönetimi açısından değerlendirildiğinde ise 1887 yılında Woodrow Wilson'ın yazmış olduğu "The Study of Administration" (Yönetimin İncelenmesi) adlı makalesi kamu yönetiminin bir bilim dalı olarak değerlendirilebilmesi için bir dönüm noktası olmuştur. Wilson'ın temel tezi siyaset ve kamu yönetiminin birbirinden ayrılarak kamu yönetimini bağımsız bir biçimde incelemek ve bu sayede de bir disiplin haline getirebilmektir. Bu kurgu 1887 yılının şartlarına göre kabul görmüş ve bu tarih kamu yönetimi biliminin doğuşunun tarihi olarak literatüre geçmiştir. Türkiye'de ise bu anlayış 1950'li yıllarda kabul görmüştür. Kanımızca bu ayırım çok fazla rasyonel bir sonucu meydana getirmemektedir. Çünkü siyaset ve kamu yönetiminin birbirinden ayrılarak kamu yönetimine değer verme düşüncesi kurgusu eksik bir sonucu ortaya çıkartmaktadır. Bu sonuç ile kamu yönetimi devlet güçleri içerisinde yalnızca yürütme gücü ile sınırlandırılmıştır. Siyaset karar alıcı niteliği ile üstün bir konuma gelirken kamu yönetimi ise uygulayıcı konumu ile pasif bir kimliğe bürünmüştür. Kanımızca kamu yönetiminin salt uygulayıcı konumda bulunması kamu yönetiminin bir bilim dalı olarak değerlendirilmesi aşamasında bir soru(n) oluşturmaktadır. Kendisine gelen talimatları sorgusuz bir biçimde, üzerinde düşünmeden ve yalnızca uygulayan bir unsurun bağımsız bir disiplin veya bilim dalı olup olmadığı kanımızca tartışmalıdır. Çünkü siyasetin aldığı karara karşı uygulayıcının çok fazla seçeneği kalmamaktadır. Böylece kamu yönetiminin bir disiplin veya bilim dalı olarak değerlendirilmesi de çok fazla gerçekçi değildir.

Çalışmada üzerine vurgu yapılmaya çalışılan husus kamu yönetiminin siyasetten bağımsız bir unsur olarak değerlendirilmemesi gerekliliğidir. Siyaset ve kamu yönetimi birlikteliği birbirlerinden ayrılamaz bir bütünü meydana getirmektedir. Bu çift taraflı uygulama, diğer bir deyişle bir tarafın karar aldığı diğer tarafın sorgusuz bir biçimde uyguladığı durum, devlet yönetimi açısından bir eksikliği meydana getirmektedir. Kamu yönetimi hem karar alıcı hem de uygulayıcı kimliği ile var olması gerekmektedir. Kamu yönetimi bir bilim dalı olarak değerlendirilecekse yasama, yürütme ve yargı güçlerinin tamamını bünyesinde barındıracak bir biçimde ve sorumluluk alanının bu üç gücü de kapsayan bir çerçevede değerlendirilmelidir.

dirilmesi gerekmektedir. Uygulamada ise mevcut durumun demokrasi- nin geleceği açısından korunması rasyonel bir davranış olacaktır. Ancak uygulamada kamu yönetiminin sivil toplum kuruluşları ile bütünleşmesi ve çoklu yönetim anlamına gelen yönetim kavramının kamu yönetimi uygulamalarına hakim olması gerekmektedir. Gerçekte kamu yönetimi gibi hem bir bilim dalı olan hem de pratik uygulaması bulunan bir olgunun bilimsel yönü incelenirken pratik uygulamalara atıfta bulunmamak veya bu konuda önerilerde bulunmamak konunun değerlendirilmesinin bir tarafının eksik bırakılması anlamına gelmektedir. Dolayısıyla bu çalışmada kamu yönetiminin pratiğinin klasik anlayıştan işletmeci anlayışa geçiş sürecine de vurgu yapılmıştır. Diğer taraftan pratiği bulunmayan bir disiplinin bilimsel yönünün incelenmesi söz konusu olduğunda karşımıza yalnızca kavramlar çıkmaktadır. Uygulanma niteliği olmayan bir kavramın da değerlendirilmeye alınması yalnızca teoriye katkı sağlayacaktır. Ancak kamu yönetimi için böyle bir durum söz konusu değildir. Çünkü kamu yönetiminin bilimsel karmaşası giderildiği takdirde uygulamada da etkinliğin sağlanabileceği inancındayız.

Sonuç itibarıyla kamu yönetiminin uygulamadaki durumu güçler ayrılığı ilkesi ile sınırlandırılmaması gerekmektedir. Kamu yönetimi mevcut durumundan vatandaş odaklı, yerel yönetimlere ve sivil toplum unsurlarına ağırlık veren bir yapıya kavuşturulması gerekmektedir. Bu ise yönetimde klasik uygulamalardan vazgeçerek yönetim anlayışını yönetime kazandırmak ile olabilecektir. Yönetişim demokratik bir düzenin kurulması için vatandaş, devlet, sivil toplum ve özel kesimin bir araya gelerek ortak karar aldığı bir yönetim anlayışını meydana getirmektedir.

KAYNAKÇA

- Abay, Ali Rıza. "Sivil Toplum Ve Demokrasi Bağlamında Sivil Dayanışma Ve Sivil Toplum Örgütleri", 3.Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi, 24-26 Kasım 2004, Eskişehir, s. 271-281.
- Adıgüzel, Şenol. "Yerel Düzeyde Yönetime Katılım ve Yerel Yönetim Sürecindeki İşlevleri Açısından "Yerel Gündem 21": Malatya Belediyesi Yerel Gündem 21 Örneği", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 1, Ocak 2003, s. 45-63.
- Aslan, Mehmet ve Gazanfer Kaya. "1980 Sonrası Türkiye'de Siyasal Katılımda Sivil Toplum Kuruluşları", Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 1, 2004, s. 213-223.
- Aydın, Ahmet Hamdi. *Yönetim Bilimi Fonksiyonlar-Teoriler-Yaklaşımlar*, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Nisan, Ankara.
- Bayram, Ahmet Kemal ve Kerim Çınar (2007). "İktidar Ve Siyasetin Gölgesinde Bürokrasi Ve Demokrasi İlişkisi: İdealler, Zorunluluklar, Gerilimler", Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 1, Haziran 2013, s. 11-24.
- Çaha, Ömer.** *Aşkın Devoletten Sivil Topluma*, Beşinci Baskı, Orion Kitapevi, Ankara 2012.
- Çevik, Hasan Hüseyin. *Kamu Yönetimi Kavramlar-Sorunlar-Tartışmalar*, Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2012.
- Dahl, Robert A. . "The Science of Public Administration: Three Problems", *Public Administration Review*, Vol.: 7, No: 1, Winter 1947, pp. 1-11.
- Demir, Fatih. "Bürokrasi-Demokrasi İlişkisi ve Bürokratların Seçilmişlerce Kontrolü Sorunu", *Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, Cilt: 18, Sayı: 2, 2011, s. 63-84.
- Dursun, Davut. *Siyaset Bilimi*, Gözden Geçirilmiş 6. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul 2012.
- Eryılmaz, Bilal . *Kamu Yönetimi Düşünceler-Yapılar-Fonksiyonlar-Politikalar*, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş 5. Baskı, Umuttepe Yayınları, Kocaeli 2012.
- Gökçe, Orhan ve Ali Şahin. "21. Yüzyılda Türk Bürokrasisinin Sorunları ve **Çözüm Önerileri**", *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomi Araştırmalar Dergisi*, Sayı 3, 2002, s. 1-27.
- Güler, Birgül. "Nesnesini Arayan Disiplin: Kamu Yönetimi", *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt: 27, Sayı: 4, Aralık 1994, s. 3-19.
- Hocaoğlu, Durmuş. "Demokrasi, Kameralizm ve Osmanlı'daki Etkileri", *Yeni Türkiye Dergisi*, ISSN 1300-4174, Yıl: 3, Sayı:18, Kasım-Aralık 1997, "Sivil Toplum" Özel Sayısı, Ankara 1997, s.375-381.
- Kalfa, Ceren. "Kamu Yönetimi Disiplininin Gelişimi Ve Kimlik Tartışmaları", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 16, Sayı: 1, 2011, s.403-417.
- Oktay, Ercan ve Serife Pekküçüksen. "Yerel Yönetimlerin Demokratikleşmesinin Bir Aracı Olarak Sivil Toplum Kuruluşları -Türkiye İçin Kısa Bir Değerlendirme-", *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Yıl:11, Sayı:16, Haziran 2009, s. 172-186.

- Önen, S. Mustafa. "Kamu Yönetiminde Değişim: Yönetimden Yönetişime Dönüşüm", *Küresel Değişim ve Demokratikleşme: Turgut Özal Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Kongresi-II*, 19-20 Nisan 2012, s. 868-893. (<http://iys.inonu.edu.tr/webpanel/dosyalar/1427/file/MustafaOnen.pdf>, Erişim Tarihi: 02.07.2014)
- Öner, Şerif. "Sivil Toplum Kuruluşlarının Yerel Demokrasi ve Katılım Algılamaları", *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 2, Nisan 2001, s. 51-67.
- Parlak, Bekir ve Zahid Sobacı. *Ulusal Ve Kültürel Perspektifte Kamu Yönetimi Teori Ve Pratik*, Gözden Geçirilmiş ve Geliştirilmiş Dördüncü Baskı, MKM Yayınları, Bursa 2012.
- Pustu, Yusuf. "Yerel Yönetimler Ve Demokrasi", *Sayıştay Dergisi*, Sayı: 57, Nisan-Haziran 2005, s. 121-134.
- Rabin, Jack (Ed.). *Encyclopedia of Public Administration and Public Policy*, Volume Two, , Crc Pr I Llc Publisher, The United States of America 2003.
- Saklı, Ali Rıza. "Kamu Yönetimi Disiplininde Bunalım Ve Çıkış Yolu Arayışları", *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 15, Sayı: 1, 2013, s. 145-171.
- Şaylan, Gencay. "Kamu Yönetimi Disiplininde Bunalım ve Yeni Açılımlar Üzerine Düşünceler", *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt: 33, Sayı: 2, Haziran 2000, s. 1-22.
- Şaylan, Gencay. "Bağımsız Bir Disiplin Olarak Kamu Yönetimi: Yeni Paradigma Arayışları", *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt: 29, Sayı: 3, Eylül 1996, s. 3-16.
- Tortop, Nuri; Eyüp G.İsbir; Burhan Aykaç; Hüseyin Yayman ve M.Akif Özer. *Yönetim Bilimi*, 9. Basım, Nobel Yayınevi, Ankara 2012.
- Vigoda, Eran. "Rethinking The Identity Of Public Administration: Interdisciplinary Reflections And Thoughts On Managerial Reconstruction", *Public Administration and Management: An Interactive Journal*, Vol.: 8, No: 1, 2003, pp. 1-22.
- Yıldırım, Murat. "Modernizm, Postmodernizm ve Kamu Yönetimi", *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt:6, Sayı:2, 2009, s. 380-397.